

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS ERÄIDEN METSÄHALLITUKSEN JULKISTEN HALLINTOTEHTÄVIEN SUORITTEIDEN MAKSUISTA**Asetusehdotuksen taustaa ja valtuutus asetuksen antamiseen**

Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 24 §:n 1 momentin mukaan Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin liittyvien suoritteiden maksujen määräämisestä, viivästyskorosta, maksujen perinnästä ja toimivallasta maksuista päätettäessä säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Valtion maksuperustelain 8 §:n 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisten suoritteet tai suoriteryhmät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Lisäksi metsästystä ja kalastusta koskevassa lainsäädännössä on valtionmaalla tapahtuvan metsästyksen ja kalastuksen maksullisuutta ja maksuja koskevia erityissäännöksiä.

Voimassa oleva asetus eräiden Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien suoritteiden maksuista (1072/2023) on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka.

Asetuksen soveltamisala

Metsähallituksesta annetun lain 1 ja 9 §:n mukaan Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa ja sen hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos. Ympäristöministeriö tulosohjaa Metsähallitusta julkisten hallintotehtävien osalta toimialallaan. Lain 19 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ohjaavat ja valvovat toimialojensa osalta Metsähallitukselle kuuluvien julkisten hallintotehtävien hoitoa siten kuin virastojen ja laitosten toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta erikseen säädetään. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin kuuluu siten valtion maksuperustelain 8 §:n 2 momentin nojalla antaa asetus sellaisten Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksikön suoritteiden maksuista, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan tai toimialaan. Tällaisia ovat muun muassa suoritteet, jotka liittyvät tai joiden on katsottava liittyvän kalastukseen, metsästyksen, poronhoitoon ja luontaiselinkeinojen harjoittamiseen. Ulkoilulain (606/1973) nojalla perustettuihin valtion retkeilyalueisiin liittyvät kysymykset kuuluvat myös pääosin maa- ja metsätalousministeriön toimialaan, koska valtion retkeilyalueen pääasiallinen käyttötarkoitus on metsätalouden harjoittaminen. Ulkoilulain 16 §:n mukaan valtion retkeilyalueella on metsätalouden harjoittaminen, metsästyks ja kalastus samoin kuin maa- ja vesialueen muukin käyttö järjestettävä niin, että ulkoilutoiminnan tarpeet tulevat riittävästi otetuiksi huomioon.

Omakustannusarvon mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet

Omakustannushinta muodostuu pääosin eräasioiden vakituisen ja osa-aikaisen henkilöstön palkka-, hallinto- ja yleiskuluista, aktiivisesta riistan- ja kalavedenhoidon toteuttamisesta (kalaistukset ja elinympäristöjen kunnostukset) sekä asiakkuushallinnan hoidosta (asiakastutkimukset, asiakastytyväisyyssmittaukset, tuotekehitys, lupajakelukanavien ylläpito sekä markkinointi, myynti ja viestintä). Metsästyslain (615/1993) 47 §:n mukaan valtion alueita koskeva metsästyslupa myönnetään maksua vastaan. Metsästysvuokria ja lupamaksuja määrättäessä on pyrittävä siihen, että maksutulot riittävät valtion suorittamista riistanhoitotoimenpiteistä aiheutuviin menoihin.

Metsästyslain 8 §:n mukaan henkilöllä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on Lapin tai Kainuun maakuntaan kuuluvassa kunnassa tai Kuusamon, Pudasjärven tai Taivalkosken kunnassa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2014, on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla. Tällaiset niin sanotun vapaan metsästysoikeuden nojalla metsästävät henkilöt ovat Metsähallituksen suurin yksittäinen asiakasryhmä. Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulla alueella asuvia riistanhoitomaksun maksaneita henkilöitä oli vuonna 2024 noin 56 000, joista valtionmaata koskevaa oikeutta käyttää arviolta noin kaksi kolmasosaa. Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetuille henkilöille ei myönnetä erillistä lupaa eikä kyseessä siten ole valtion maksuperustelaissa tarkoitettu suorite, vaan laissa säädetyn oikeuden maksuton käyttäminen. Metsästyslain 47 §:n mukaan metsästysvuokria ja lupamaksuja valtion maalle määrättäessä on pyrittävä siihen, että maksutulot riittävät valtion suorittamista riistanhoitotoimenpiteistä aiheutuviin menoihin. Tämä merkitsee sitä, että metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettu vapaa metsästysoikeus tosiasiallisesti nostaa vähäisessä määrin Metsähallituksen perimiä metsästyslupamaksuja. Toisaalta on todettava, että vapaan metsästysoikeuden nojalla metsästävät osallistuvat myös riistakolmiolaskentojen suorittamiseen sekä muun tyyppisiin riistanhoitotöihin samalla tavalla kuin metsästäjät muuallakin maassa.

Omakustannushintaisissa luvissa on säilytetty lupalajien monipuolisuus aiempia vuosia vastaavasti, koska suoritukset perustuvat asiakastutkimuksiin ja asiakkaiden toiveisiin. Tämä on perusteltua, koska Metsähallituksen hallinnassa on kolmasosa valtakunnan pinta-alasta ja sitä hyödyntää sekä lakisääteisillä oikeuksilla että Metsähallituksen myöntämällä luvilla määrällisesti merkittävä asiakaskunta. Metsähallitus on mitannut vuosittain asiakkaitensa tyytyväisyyttä tuotteisiin asiakastytyväisyyskyselyillä ja kansalaiset ovat suoritevalikoimaan tyytyväisiä.

Metsähallituksen pienriistalupien hintataso vuonna 2025 on edelleen alhaisempi kuin Pohjois-Suomen suurien yhteismetsien lupien hintataso. Yhteismetsille metsästyslupien myynti on voitollista liiketoimintaa. Yksityismailla lupahinnoittelu ja metsästysoikeuden käyttö on yleensä järjestetty siten, että maanomistajat keskittävät metsästysoikeuden käypää hintaa alemmalla vastikkeella tai vastikkeettomasti erilliselle yhteisölle, jonka puitteissa he itse osallistuvat metsästyksen.

Ehdotetun 2 §:n 1-2 ja 4-9 kohdassa tarkoitettujen metsästyslupien maksuja ehdotetaan korotettavaksi 8-11 %. Maksujen korotukset metsästyslupiin ovat tarpeellisia, jotta yleisen kustannustason nousun vuoksi kohonneita kustannuksia pystytään kattamaan lupatuloilla. Lisäksi lupatuloilla tulee kattaa vuosiksi 2026-2027 suunniteltua hirvenmetsästyksen aluelupahakujärjestelmän uudistusta, metsästysalueiden paikkatiedon hallinnoinnin siirtoa uuteen paikkatietojärjestelmään ja vuonna 2024 käyttöön otetun Eräluvut.fi palvelun kehittämiskustannuksia.

Ehdotetun 2 §:n 1 kohtaan esitetään lisättäväksi kiinteähintainen vuorokausikohtainen metsäkaurislupa ja kohtaan 2 kiinteähintainen metsäkauriskausilupa ajalle 1.9.-15.2. Samalla metsäkauriin pyyntilupa poistettaisiin liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavia suoritteita koskevasta asetuksen 5 §:n luettelosta. Suomen kauriskanta on viime vuosina ollut runsastumaan päin ja sitä tavataan monin paikoin myös metsästyslain 8 § alueella, missä paikkakuntalaisilla on ollut mahdollista metsästää metsäkaurista oman kuntansa valtion mailla. Kauriin runsastuminen ja levittäytyminen valtion alueilla on näkynyt myös lisääntyneinä asiakastoiveina metsäkauriin metsästyksen mahdollistamisesta valtion alueilla. Ehdotetut metsäkaurisluvut voitaisiin ottaa käyttöön rajoitetusti niillä Metsähallituksen pienriistan lupa-alueilla, missä kauriskanta kestää suunnitelmallista metsästysverotusta. Metsäkauriskausilupia ei kuitenkaan myytäisi metsäkaurispukin kevään metsästysaikaan 16.5.-15.6 eläinten lisääntymisajan rauhan säilyttämiseksi.

Ehdotetun 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetaan poronhoitoalueelle myönnettävää henkilökohtaisella karhun metsästyslupalla lupaa, jolla harjoitetaan metsästyslain 41 a §:n 4 momentin nojalla tapahtuvaa niin sanottua karhun kiintiömetsästystä poronhoitoalueella. Luvasta säädetään tarkemmin metsästyslaissa säädetystä poikkeusluvasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (452/2013) ja vuosittain annettavissa maa- ja

metsätalousministeriön asetuksissa (kuluvana metsästysvuonna: maa- ja metsätalousministeriön asetus poikkeuslupan ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2025-2026 (502/2025)). Vastaavasti poronhoitoalueen ulkopuolelle myönnettävällä henkilökohtaisella karhun metsästyslupalla tarkoitetaan lupaa, joka koskee metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettua Suomen riistakeskuksen myöntämän poikkeuslupan nojalla tapahtuvaa karhunmetsästystä, josta säädetään myös edellä todetussa valtioneuvoston asetuksessa (452/2013) ja vuosittain annettavassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (kuluvana metsästysvuonna edellä mainittu asetus 502/2025).

Henkilökohtaisiin karhunmetsästyslupiin poronhoitoalueella ja sen ulkopuolella yhteislupan jäsenenä esitetään lisättäväksi nykyisen vuorokausi- ja kausiluvan lisäksi 60 euron hintainen viikkolupa. Viikkolupa on todettu tarpeelliseksi, jotta voidaan entistä paremmin ohjata erityisesti poronhoitoalueen karhunmetsästystä kohtaan lisääntyntä kiinnostusta muun Suomen kannanhoidollisen karhunmetsästyksen tiukentuneen säätelyn vuoksi. Tarve viikkolupalle on noussut selkeästi esiin myös Metsähallituksen asiakkailta ja sidosryhmiltä saamassa palautteessa. Henkilökohtaisen karhunmetsästyslupan vuorokausihintaa alennettaisiin viikkoluvan käyttöönoton myötä 30 eurosta 22 euroon ja kausiluvan hintaa korotettaisiin 60 eurosta 120 euroon. Lupalajien ja niiden hintamuutosten myötä sekä erikestoisten lupalajien kiintiöntien kautta karhunmetsästystä voidaan jatkossa säädellä aiempaa paremmin ja asiakaslähtöisemmin.

Ehdotetun 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetaan ilveksen metsästyslupalla lupaa, joka koskee metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettua Suomen riistakeskuksen myöntämän poikkeuslupan nojalla tapahtuvaa niin sanottua kannanhoidollista ilveksen metsästystä. Myös tästä säädetään tarkemmin metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (452/2013) ja vuosittain annettavissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa. Asetuksen antamisen ajankohtana ilveksen metsästystä koskevaa asetusta ei ole annettu. Suden metsästyslupalla tarkoitetaan joko Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla tai pyyntiluvalla tapahtuvaa niin sanottua kannanhoidollista metsästystä sekä mahdollista kiintiöperusteista metsästystä. Luontodirektiivin (92/43/ETY) säännöksiä suden suojelustatuksesta on muutettu. On mahdollista, että suden metsästys tulee muuttumaan siten, että metsästys toteutettaisiin poikkeuslupan sijasta pyyntiluvalla tai erillisellä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettavien alueellisten kiintiöiden rajoissa.

Ehdotetun 2 §:n 2 ja 7 kohdan mukainen Kemin ja Tornion kaupunkien asukkaita koskeva alempi lupahinta perustuu Metsähallituksesta annetun lain 24 §:n 2 momenttiin. Omakustannushinta on muita lupia alempi, koska suoritteiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset ovat muita metsästyslupia alemmat. Mainittu Metsähallituksesta annetun lain 24 §:n 2 momentin säännös on yhteydessä metsästyslain 8 §:än, jonka mukaan Lapin tai Kainuun maakuntaan kuuluvien kuntien ja Kuusamon, Pudasjärven tai Taivalkosken kuntien asukkailla on oikeus metsästä kotikunnassaan valtion mailla. Kemin ja Tornion kaupunkeihin ei kuitenkaan kuulu mainittavassa määrin valtion alueita, joten näiden kaupunkien asukkaiden metsästysmahdollisuudet on turvattu erityissäännöksellä.

Ehdotettuun 2 §:än esitetään lisättäväksi uusi 10 kohta, jossa säädettäisiin kaupallisen kalastuksen lupaa- ja vuokrasopimusta koskevasta päätösmaksusta. Kaupallisen kalastuksen vuokrasopimuksilla tarkoitetaan kalastuslain 8 §:ssä ja 9 §:ssä tarkoitettuja lohen ja taimenen pyyntipaikkoja Suomen talousvyöhykkeellä ja valtion yleisellä vesialueella meressä sekä kylän rajan sisäpuolella meressä (ns. regalepaikat). Metsähallitus ottaa vuoden 2025 aikana käyttöön sähköisen kaupallisen kalastuksen lupahakujärjestelmän, jonka kautta haetuille kaupallisen kalastuksen luvulle ja vuokrasopimuksille päätösmaksu olisi 66 €. Suurempi 80 €:n maksu perittäisiin sellaisia kaupallisen kalastuksen lupia ja vuokrasopimuksia koskevan päätöksen osalta, jotka on haettu muulla tavoin kuin sähköisen lupahakujärjestelmän kautta. Näiden lupa- ja vuokrasopimushakemusten käsittely vaatii enemmän aikaa ja aiheuttaa suuremmat kulut. Päätösmaksu koskisi myös kielteisiä päätöksiä. Lisäksi kaupallisen kalastuksen lupaan tai vuokrasopimukseen kesken

lupakauden tehtävistä muutoksista perittäisiin 50 €:n muutosmaksu. Esitetyillä kaupalliseen kalastukseen liittyvillä käsittelymaksuilla katettaisiin lupien käsittelystä aiheutuvia kuluja. Käytäntö olisi yhdenmukainen muussa valtion hallinnossa perittävien vastaavien käsittelykulujen kanssa.

Tavallinen (ei kaupallinen) kalastaja voi ostaa Metsähallituksen pyydyskalastuslupan suoraan eräluvut.fi-verkkokaupasta. Nämä luvat on pyydyslupa-alueittain kiintiöity Metsähallituksen kalastusta koskevassa kiintiöpäätöksessä, joka asettaa niiden myynnille rajat. Näiden lupien myöntäminen ei siis vaadi erityistä käsittelyä ja lupahakemusten arviointia ja mahdollista eri hakijoiden tarpeiden ensisijaisuuspunnintaa, vaan asiakas saa lupansa suoraan ne maksettuaan. Tavallisen pyydyskalastajan verkkomääriä säätelee lainsäädäntö (enintään 240 m). Näitä verkkolupia ei ole tarkoitettu kaupalliseen kalastukseen vaan kaupallista kalastusta varten tarvitaan erillinen lupa hakumenettelyn kautta.

Kaupallinen kalastus vaatii aina kohtalaisen suuren pyyntiponnistuksen, jos toiminnan halutaan olevan kannattavaa. Tämän vuoksi kaupalliseen kalastukseen haetaan Metsähallitukselta käytännössä aina lupia vähintäänkin useammalle kymmenelle verkolle. Pienin haettu verkkomäärä on aiemmillä lupakausilla ollut 10 verkkoa.

Kalastuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu Enontekiön, Inarin tai Utsjoen kunnassa vakinaisesti asuvan lupa on maksuton myös kaupallisen kalastuksen lupien osalta. Kun lupa on säädetty laissa maksuttomaksi, myöskään niitä koskevasta päätöksestä ei maksua peritä.

Ehdotetun 2 §:n 12 kohdassa säädetään pyydyskalastuksesta. Pyydyslupien hinnoittelu noudattaisi jatkossa kahta hinnoittelukategoriaa (lupa-alueet I ja II) aiemman yhden kategorian sijaan, mikä mahdollistaa monipuolisen hinnoittelun kohteiden kalasto ja kalastuksellinen arvo huomioiden. Korkeampia lupahintoja (20 euroa/verkko) sovellettaisiin muun muassa kalastuksellisesti arvokkaampien tai laajempien pyydyslupa-alueiden osalta. Metsähallituksella on vuoden 2026 alusta tulossa kalastuslupa-alueisiin liittyvä uudistus, jonka jälkeen Metsähallituksen hallinnassa olevien vesialueiden pyydyskalastuslupien aluerajat noudattelevat pääosin kalatalousalueiden rajoja. Kaksi pyydyslupien hinnoittelukategoriaa helpottaa myös uusien alueiden kalastuksen järjestämistä, kun hinnoittelussa on mahdollista käyttää useampaa hinnoittelukategoriaa alueiden ja niiden erityispiirteiden mukaan. Lisäksi pyydyslupien molempiin hinnoittelukategorioihin (lupa-alueet I ja II) tulisi verkon osalta jatkossa kaksi hintaa verkon korkeuden mukaisesti: enintään 3 metriä korkeille verkoille käytettäisiin alhaisempaa hinnoittelua ja yli 3 metriä korkeilla kalliimpaa hinnoittelua. Verkkojen jakaminen kahteen eri luokkaan perustuu eri kokoisten verkkojen pyyntitehoon ja on siten perusteltua kalastuksen kestävyuden kannalta. Pyydyslupien hinnoittelussa noudettaisiin jatkossa katiskan osalta myös edullisempaa hinnoittelua. Tällä pyritään edistämään katiskalla tapahtuvaa pyyntiä ja edistämään mm. vähempiarvoisten kalalajien kalastusta. Lupa-alueiden rajaukset tehdään erikseen Metsähallituksesta annetun lain 18 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kalastusta koskevassa kiintiöpäätöksessä.

Ehdotetun 2 §:n 14 kohdassa säädetään kaupalliseen kalastukseen tarkoitettusta pyydysluvasta, joka voidaan ilman erityisiä perusteita myöntää vain kalastuslain (379/2015) 88 §:ssä tarkoitetuille kaupallisille kalastajille. Rysäkalastuksen osalta hinnoittelu noudattaisi edelleen kolmea eri luokkaa rysien korkeuden mukaisesti: enintään 1,5 metriä korkeat, 1,5–5 metriä korkeat ja yli 5 metriä korkeat. Pienimpien rysien hinnoittelu vastaa vapaa-ajankalastajien rysäkalastuksen hinnoittelua. Kahden suuremman rysäluokan hinnoittelu vastaa pyydysten pyyntitehoa kaupallisessa kalastuksessa. Troolikalastuksen hinnoittelu noudattaisi edelleen kahta luokkaa troolin koon perusteella: troolin yläpaulan pituus enintään 300 metriä ja yläpaulan pituus yli 300 metriä. Pyydysten jakaminen kahteen eri luokkaan perustuu troolin koon mukaiseen troolin pyyntitehoon siten, että sisävesien muikkutroolit sekä muut pienet troolit hinnoitellaan pienemmällä hinnalla ja suuret, lähinnä merellä käytettävät troolit hinnoitellaan suuremmalla hinnalla. Verkkojen osalta esitetään kahta hinnoittelua verkon korkeuden mukaisesti: enintään 5 metriä korkeille verkoille käytettäisiin alhaisempaa

hinnoittelua ja yli 5 metriä korkeilla kalliimpaa hinnoittelua. Verkkojen jakaminen kahteen eri luokkaan perustuu eri kokoisten verkkojen pyyntitehoon ja on siten perusteltua kalastuksen kestävyden kannalta. Verkkolupiin ehdotetaan sisällytettäväksi mahdollisuus 3 rapumerran käyttöön aiemman 1 sijaan. Tällä pyritään lisäämään vieraslajiksi luokitellun täpläravun kaupallista pyyntiä ja tehostamaan täpläravun hävittämistä vesistöistä kansallisen rapustrategian 2023-2032 mukaisesti. Lisäksi pyydysvalikoimaan esitetään uutena välineenä vapa, joka sallisi yhtä aikaa enintään 8 vavan käytön kaupallisessa kalastuksessa. Vapavälinein, kaupallisessa tarkoituksessa, tapahtuva kalastus on lisääntynyt ja siksi sen saaminen kaupallisen kalastuksen lupavalikoimaan on tarkoituksenmukaista mm. seurannan ja säätelyn vuoksi. Ehdotetun 2 §:n 14 kohdassa tarkoitettujen kaupallisen kalastuksen lupamaksuja ehdotetaan korotettavaksi 18-60 %. Metsähallituksen kaupallisen kalastuslupien maksuja ei ole korotettu vuoden 2021 jälkeen. Maksujen korotukset kaupallisiin kalastuslupiin ovat tarpeellisia, jotta yleisen kustannustason nousun vuoksi kohonneita kustannuksia pystytään kattamaan lupatuloilla. Ehdotetuilla lupamaksujen korotuksilla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta kaupalliseen kalastukseen valtion vesialueilla. Lupahinnat olisivat korotustenkin jälkeen maltillisella tasolla muiden vesialueen omistajien kaupallisen kalastuksen lupahintoihin verrattuina.

Omakustannusarvoa alemmat julkisoikeudelliset suoritteet

Valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.

Ehdotettavan asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin niistä Metsähallituksen julkisoikeudellisista suoritteista, joista perittävä kiinteä maksu olisi omakustannusarvoa alempi. Tällaisia olisivat pykälän 1 momentin mukaan ensinnäkin alle 18-vuotiaalle myönnettävä henkilökohtainen pienriistolupa (nuorisometsästyslupa). Omakustannusarvoa alempi maksu perittäisiin myös seurueluvasta, joka koskisi Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tapahtuvaa vahinkoa aiheuttavan tai turvallisuutta vaarantavan suurpedon metsästystä. Rapu- ja kalakantojen seuranta sekä riistakantojen tutkimusta ja seuranta varten voitaisiin kalastuslupa edelleen myöntää kirjanpitolupana ja metsästyslupa kirjanpito- tai tutkimuslupana, josta perittävä maksu olisi puolet vastaavan tavanomaisen luvan maksusta. Tällaisten lupien myöntäminen riippuisi Metsähallituksen harkinnasta ja lupien myöntämiseen tulisi olla tarpeellinen syy. Sama koskee erityyppisiä tutkimuksia Metsähallituksen hallinnoimilla vesialueilla. Kirjanpito- ja tutkimusluvilla saadaan kala- ja rapukantojen tilasta ja kehityksestä tarpeellista seuranta- ja kartoitustietoa, mikä on peruste omakustannusarvoa alempana maksuun.

Nuorisolupien omakustannusarvoa alemmalle maksulle on sosiaalinen peruste. Suoritteiden hinnoittelulla pyritään tutustuttamaan nuoret luontoon ja luonnossa liikkumiseen sekä ylläpitämään maamme perinteistä metsästyskulttuuria. Samalla nuoret oppisivat käyttämään Metsähallituksen alueita metsästyksen. Nuorisolle kohdennetusta pienriistoluvasta perittävä maksu korotettaisiin 5 €:sta 6 €:on yleisen kustannustason nousun vuoksi.

Metsästys ja kalastus valtion alueella pyritään mitoittamaan siten, että se olisi ekologisesti kestävä. Esimerkiksi metsästyksen mitoittamisen perustana ovat Luonnonvarakeskuksen kannanarviot, riistakolmiolaskennan tulokset, Ylä-Lapin riekkokannan linjalaskennat, metsästyskirjanpitoliedot, saalistilastot ja suosikset metsästyksuolleisuuden kestävästä mitoittamisesta.

Riistaeläinlajin rauhoittamisesta säädetään metsästyslain 37 §:ssä, ja tarkemmat säännökset, kuten eri lajien rauhoitusajat, ovat metsästysasetuksen 24 §:ssä. Luvat poiketa riistaeläinlajin rahoituksesta myöntää Suomen riistakeskus. Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitettun kiintiön nojalla pyydettyään saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Poikkeuslupa on mahdollista myöntää myös vahinkojen perusteella, jolloin se voidaan myöntää muulloinkin kuin rauhoitusaikana niin sanottuna vahinkoperusteisena poikkeuslupana. Suomen riistakeskuksella on vahinkoperusteisen poikkeusluvan yhteydessä mahdollisuus myöntää myös poikkeus pyyntivälineitä, pyyntimenetelmiä ja metsästysaseen kuljettamista koskevista säädöksistä.

Nuorisolupia pienriistanmetsästykseseen on myönnetty viime vuosina n. 1000 -1100 kpl, mikä vastaa noin 4000 - 4500 lupavuorokautta ja kirjanpito- tai tutkimuslupia alle 100 kappaletta. Nuorisolupien omakustannusarvoa alemmasta maksusta aiheutuu laskennallisesti vuositasolla enintään 60 000-68 000 euron saamatta jääneet maksutulot.

Kalastusta tai ravustusta koskevasta tutkimusluvasta perittävä maksu ehdotetaan korotettavaksi 50 €:sta 100 €:oon. Maksukorotuksen peruste on yleinen kustannustason nousu, vaikka kyse onkin omakustannusarvoa alemmasta suoritteesta. Korotuksen jälkeenkin maksu olisi varsin kohtuullinen verrattuna esim. ELY-keskuksen kalastusta koskeviin päätösmaksuihin verrattuna.

Kirjanpito- tai tutkimusluvista aiheutuu puolestaan vuositasolla enintään 5000 euron laskennallinen saamatta jäävä maksutulo. Poikkeusluvalla tapahtuvan vahinkoa aiheuttavan tai turvallisuutta vaarantavan suurpedon metsästyslupia myönnetään vuosittain enintään kymmeniä, joten omakustannusarvoa alemmasta maksusta aiheutuvat laskennalliset tulonmenetykset olisivat vähäiset.

Metsästyslain 47 §:n 2 momentin mukaan metsästysvuokria ja lupamaksuja valtion alueelle määrättäessä on pyrittävä siihen, että maksutulot riittävät valtion suorittamista riistanhoitotoimenpiteistä aiheutuviin menoihin. Metsästyslaki ei edellytä yksittäisten suoritteiden kustannusvastaavuutta, joten estettä omakustannusarvoa alemmille maksuille ei ole.

Maksuttomat julkisoikeudelliset suoritteet

Ehdotettavien maksuttomien suoritteiden maksuttomuus perustuu pääosin siihen, että kyseessä olevat suoritteet on säädetty laissa maksuttomaksi. Tältä osin asetus olisi luonteeltaan lähinnä informatiivinen. Ehdotetun 4 §:n 1 kohta perustuu kalastuslain 10 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan henkilöllä, jonka kotikuntalainen 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on Enontekiö, Inari tai Utsjoki, on oikeus saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa kalastukseen edellä mainituissa kunnissa sijaitsevilla valtiolle kuuluvilla vesialueilla. Tällaisia lupia myönnetään vuositasolla noin 3500 kappaletta, mutta valtion talousarvion momentilta 30.64.50 (Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät) myönnetään Metsähallitukselle määräraha, jolla suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia katetaan. Momentin 1 kohdassa tarkoitettu maksuton lupa ei koske Teno-, Näättäjä-, Tuuloma-, Paats-, Tornion- eikä Ounasjoen vesistöjen lohen eikä taimenen nousualueita. Näille alueille Metsähallitus myöntää luvat erikseen kalastuslain 10 §:n 2 momentin mukaisesti.

Ehdotetun 4 §:n 2 kohta perustuu kalastuslain 10 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan alle 18-vuotiaille kausilupa lohen tai taimenen nousualueille on maksuton.

Ehdotetun 4 §:n 3 kohta perustuu muun muassa metsästyslain 47 §:än. Tällaisia valvontaa, kalavedenhoitoa tai riistanhoitotöitä vastaan myönnettyjä lupia on vuodessa noin 300 kappaletta. Jos yksittäisestä maksuttomana myönnettävästä luvasta aiheutuisi laskennallisesti 60 euron saamatta jäänyt lupatulo, suoritteen maksuttomuudesta aiheutuisi yhteensä enintään 18 000 euron saamatta jäävät lupatulot.

Menettely on kuitenkin valtiolle edullinen, koska lupaa vastaan tehty työ toteutettuna Metsähallituksen omana työnä aiheuttaisi valtiolle moninkertaiset kustannukset.

Asetuksen 4 §:n 4 kohdassa ehdotetaan edelleen säädettäväksi Metsähallituksen maksuttomasta sidosryhmäluvasta. Ehdotettu Metsähallituksen myöntämän metsästystä koskevan sidosryhmäluvan maksuttomuus perustuu metsästyslain 47 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan valtion viranomaisen hallitsemallaan alueella järjestämään metsästyksen osallistuvilta ei maksua peritä. Metsähallitus voi myöntää sidosryhmäluvan metsästyslain ja maksuasetuksen mukaisilla perusteilla henkilölle, joka osallistuu Metsähallituksen järjestämään metsästyksen tai kalastukseen. Metsähallituksen järjestämäksi metsästykseksi tai kalastukseksi katsottavan tapahtuman edellytys on, että Metsähallituksen osallistuminen järjestetyssä tapahtumassa on aktiivista, osallistavaa ja ohjaavaa. Sidoryhmälupia myönnettiin vuonna 2024 90 kappaletta, joten niiden taloudellinen merkitys on vähäinen. Sidoryhmäluvan maksuttomuudelle on lisäksi valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu erityinen syy.

Puunotto-oikeus perustuu keisarillisen senaatin vuosina 1883, 1891, 1894, 1914 ja 1916 tekemiin päätöksiin Utsjoen kunnan lähinnä maatila- tai luontaitaloudesta elantonsa saavien asukkaiden oikeuteen saada rakennus- ja aitapuuta välttämättömimpään kotitarpeeseen. Otto-oikeus ei koske esimerkiksi loma-, kesä-, kalastus- tai metsästysmajaa varten tarvittavaa puutavaraa tai puutavaraa liiketoimintatarkoitukseen. Maksuton otto-oikeus on pysytetty edelleen voimassa vuonna 1977 tehdyllä päätöksellä. Maksuttomuuden peruste on valtion maksuperustelain 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettu toimeentulon turvaavan etuuden antaminen. Viime vuosina tällaisia maksuttomia puunottotarpeita on ollut enintään 1 tapaus vuosittain.

Metsähallitus edistää ja huomioi lasten ja nuorten kalastusharrastusta mm. lupaehdoilla siten, että huoltajan lunastaessa asetuksen 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua liiketaloudellisesti hinnoitellun vapakalastusluvaa (vapakalastuslupa viehekalastukseen), voi alle 15-vuotias lapsi useimmilla erityiskalastuskohteilla kalastaa samalla luvalla huoltajansa saaliskiintiön. Kyseinen kohta esitetään säilytettäväksi edelleen. Lupamenettely on tältä osin ollut toimiva eikä tähän ole liittynyt valvonnallisia haasteita. Lisäksi liiketaloudellisessa hinnoittelussa vapakalastuksen kohdekohtaisissa maksuissa ja joustavissa lupatyypeissä (eri pituiset kalastusluvut) on nykyisellään huomioitu alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten kalastusta. Osalla kohteista alle 18-vuotiaille myönnettävät vapakalastusluvut ovat hinnaltaan puolet aikuisten vastaaviin lupiin verrattuna. Vastaava joustavuus ja monipuolisuus liiketaloudellisesti hinnoitelluissa vapakalastuksen suoritteissa nuorison kalastusharrastusta tukien esitetään säilytettäväksi. Vastaavaa menettelyä on käytössä suurella osalla kalastuksen yhteislupa-alueista, joissa Metsähallitus on mukana yhtenä sopimusosapuolena.

Huomioitavaa on myös se, että alle 15-vuotias voi joka tapauksessa edelleen kalastaa maksutta suurimmalla osalla Metsähallituksen hallinnoimista kalastuskohteista yleiskalastusoikeuden nojalla, koska kalastuslain 7 §:n 2 momentin mukaan jokaisella kalastonhoitomaksun suorittaneella sekä jokaisella alle 18-vuotiaalla ja 69 vuotta täyttäneellä on oikeus harjoittaa viehekalastusta.

Asetuksen 4 §:n 7 kohdassa ehdotetaan maksuttomana suoritteena pidettäväksi ennallaan lupa osallistua metsästyslain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettuun Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tapahtuvaan riistaeläimen tai rauhoittamattoman eläimen häiritsemiseen. Pääsääntöisesti häiritsemisluvat koskevat pihapiiriin tai tuotantoeläinten käytössä olevalle alueelle tulevia suurpetoja ja häirintä voi edellyttää toimenpiteitä myös valtion alueilla. Maksuttomuuden perusteena olisi yleisen turvallisuuden ylläpitäminen. Pääsääntöisesti vahinkoa tai vaaraa aiheuttavan suurpedon tappamista koskevan poikkeusluvaa myöntäminen edellyttää, että suurpetoa on häiritty tai se on karkotettu alueelta. Myös voimassa olevassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2024–2025 (1019/2023) metsästyslain 41 §:n 2 momentin nojalla annettu eläimen häiritsemistä koskeva päätös on säädetty maksuttomaksi suoritteeksi.

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavat suoritteet

Ehdotetun asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin Metsähallituksen maksullisista julkisiin hallintotehtäviin liittyvistä suoritteista, jotka hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan metsäpuiden siementen hankintaan ja varmuusvarastointiin liittyvät tehtävät ovat Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä. Metsähallitukselle on hyvinä siemenvuosina osoitettu valtion talousarviossa määräraha, jonka turvin metsäpuiden siementä kerätään. Keräämisen tarkoituksena on varmistaa Pohjois-Suomen olosuhteisiin soveltuvan metsän uudistamismateriaalin saatavuus. Pykälän 1 kohdassa tarkoitettu Pohjois-Suomen metsäpuiden varmuusvarastosiemenen myynti rinnastuu muiden toimijoiden kaupalliseen metsäpuiden siemenkauppaan.

Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettäisiin metsästys- ja kalastusoikeuden vuokraaminen liiketaloudellisesti hinnoiteltavaksi suoritteeksi. Näitten oikeuksien vuokraamisesta solmitaan vuokrasopimus, joka asiallisesti vastaa maanvuokralain (258/1966) mukaista vuokrasopimusta. Oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain (973/2002) 3 ja 8 §:n mukaan tällaisten maanvuokrasopimusten vuokran suuruus päätetään liiketaloudellisin perustein.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin liiketaloudellisin perustein määrättävä maksu perittäväksi vapakalastusluvasta viehekalastukseen. Metsähallituksella on vuoden 2026 alusta tulossa kalastuslupa-alueisiin liittyvä uudistus, jonka jälkeen Metsähallituksella on yhteensä noin 240 säännöksessä tarkoitettua vapakalastuspaikkaa eri puolella Suomea. Kohteet vaihtelevat istuta ja ongi -tyyppisistä kohteista luonnontilaisiin tai luonnontilaisten kaltaisiin lohi- ja taimenkoskiin. Näitä kohteita hoidetaan yksilöllisesti normaalia talousvesistöä voimakkaammin muun muassa tuki-istutuksin ja elinympäristökunnostuksin ja kohteiden hoito voi sisältää ongintakokoisten kalojen istutuksia. Osa kohteista on lisäksi maantieteellisesti laajempia, joiden lupa-aluerajat noudattelevat jatkossa pääosin kalatalousalueiden rajoja. Lupa-alueuudistuksella parannetaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa, joka hyödyttää mm. kalastuksen alueellista suunnittelua ja järjestämistä. Liiketaloudellinen hinnoittelu mahdollistaa kohdekohtaiset maksut ja joustavat lupatyypit, jotka ovat joissain tapauksissa tuntiperusteisia ja joilla voidaan huomioida sekä edistää lasten ja nuorten kalastusta.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin kilpailukalastusluvista ja muuta järjestettyä kalastustilaisuutta koskevasta luvasta perittäväksi liiketaloudellisin perustein määrättävä maksu. Kalastuskilpailut ovat laatunsa ja laajuutensa puolesta niin vaihtelevia, että niitä koskevien lupamaksujen perusteiden määrittäminen omakustannusarvoisina ei ole tarkoituksenmukaista. Liiketaloudellinen hinnoittelu mahdollistaa sen, että Metsähallitus perii tällaisista luvista tapauskohtaisesti päätettävän maksun. Kalastuslain 7 §:n mukaisesti onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailuja varten on oltava kalastusoikeuden haltijan lupa ja lupavaatimus koskee myös valtion vesialueita. ELY-keskuksen myöntämä lupa kalastusopastointiaan kalastuslain 18 §:n mukaisesti rajaa kalastusmatkailutilaisuuksien järjestämisen enintään kuuteen kalastajaan kerrallaan. Liiketaloudellinen hinnoittelu mahdollistaa Metsähallituksen myöntää lupa hallinnoimilleen vesialueille myös yli kuuden hengen kalastusmatkailutilaisuuksien järjestämiseen.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädetään kalastusluvista, jotka perustuvat Metsähallituksen kalastusoikeuteen yhteisalueen osakkaana tai Metsähallituksen toisten kalastusoikeuden haltijoiden kanssa tekemään sopimukseen. Kalastuslain 12 §:n 1 momentin mukaan yhteisen vesialueen osakas voi ilman muiden osakkaiden suostumusta antaa toiselle luvan kalastaa osakkaalle itselleen kuuluvan kalastusoikeuden nojalla. Käytännössä tämä tapahtuu niin, että Metsähallitus luovuttaa sille osakaskunnan jäsenenä kuuluvan kalastusoikeuden kalastajalle. Luvan myöntämisestä on ilmoitettava järjestäytyneelle osakaskunnalle, jos lupa on kestoaltaan pidempi kuin vuosi tai jos lupa kohdistuu kalastuslain 4 §:n 22 kohdassa tarkoitettujen rajajokisopimusten kalastussääntöjen soveltamisalueille tai rajajokien sivuvesistöihin. Koska osuuden

suuruus ja tähän liittyen kalastusoikeuden laajuus vaihtelee tapauskohtaisesti, ei lupamaksun määrääminen omakustannusarvoisena ole käytännössä mahdollista.

Metsähallituksen vesialueet tai yleiset vesialueet sisävesillä voivat olla osana laajempia kalastuksen yhteislupa-alueita, joihin myydään erillisiä kalastuslupia Metsähallituksen ja muiden kalastusoikeuden haltijoiden tekemien sopimusten mukaisesti. Yhteislupiin voidaan sisällyttää myös Metsähallituksen hallinnoimien yleisten vesialueiden kalastusta. Koska yhteislupa-alueiden laajuus ja kalastuksellinen sisältö (vapa- ja pyydyskalastus) vaihtelevat laajasti, on lupien hinnoittelu tarkoituksenmukaista säätää liiketaloudellisesti. Pyrkiminen laajoihin lupa-alueisiin ja yhteislupiin toteuttaa palveluperiaatetta.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin liiketaloudellisin perustein määrättävä maksu perittäväksi sellaisesta kalastus- tai metsästyslupasta, jota ei ole erikseen asetuksessa mainittu. Säännös mahdollistaisi sen, että Metsähallitus voisi erityistilanteessa myöntää suoritejaotteluun sisältymättömän luvan ja periä siitä myös maksun.

Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n mukaan Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä ovat muun muassa luonto- ja retkeilypalveluiden tuottaminen. Nämä palvelut tuotetaan pääsääntöisesti valtion budjettivaroin, mutta niiden rahoittamiseen käytetään myös näiden palveluiden tuottamisesta kertyvät vähäiset tulot ja maksut. Varaustuvat on tarkoitettu retkeilyä ja luontoon tutustumista edistäväksi palveluvarustukseksi, jonka käytöstä peritään asiakkaalta käyttömaksu. Varaustuvasta retkeilijä voi varata itselleen yöpymispaikan etukäteen toisin kuin maksuttomasta autiotuvasta. Kansalaiselta peritty varaustuvan yöpymismaksu on noin 15 euroa. Vuokratuvista ja -kodista useimmat sijaitsevat erämaa-alueilla tai kansallispuistoissa, mutta niitä sijaitsee myös metsätalouksikäytössä olevalla alueella. Varaustupien tavoin ne palvelevat jokamiesretkeilyä ja alueisiin tutustumista. Varustetasoltaan ne ovat vaatimattomia. Vuokraaja varaa koko tuvan käyttöönsä. Vuokra-aika vaihtelee yleensä päivästä muutamaiin päiviin. Vuokratuvan käytöstä kansalaiselta perittävä maksu on varustelutasosta riippuen tällä hetkellä noin 40–50 euroa vuorokaudessa. Asetuksen 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettujen suoritteiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset ovat perittyä maksua suuremmat, mutta valtion talousarvion momentilta 30.64.50 (Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät) myönnetään Metsähallitukselle määräraha, jolla suoritteiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia katetaan. Kun otetaan huomioon valtion talousarvion kautta suoritteen tuottamiseen osoitettu rahoitus, kansalaiselta perittävää maksua on kokonaisuutena arvioiden pidettävä liiketaloudellisin perustein määrättävänä.

Pykälän 1 momentin 9 kohdassa säädettäisiin maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ja rakennelmien vuokraus ja muu käyttöoikeuden luovutus sekä palveluvarustuksen käyttö yritystoiminnassa tehtäväksi liiketaloudellisin perustein. Tapahtumilta, joista järjestäjä kerää osallistumis- tai pääsymaksua tai on muuten luokiteltavissa toiminnaksi, jonka pääasiallinen tarkoitus ei ole järjestää maksutonta toimintaa, peritään maksuasetuksen mukainen osallistujamäärään perustuva, päiväkohtainen käyttökorvausmaksu palveluvarustuksen käytöstä. Käyttöoikeussopimuksia tehdään muun muassa retkeilyalueilla toimivien matkailuyrittäjien kanssa. Käyttöoikeuslupia ovat maanomistajana annetut luvat, kuten veneenpito- ja leiriytymisluvat, sekä luvat muun muassa kokoontumislaisissa tarkoitettuihin tilaisuuksiin. Pykälän 10 kohdan mukaan Metsähallituksen hallinnassa olevien asuin- ja liikehuoneistojen vuokraus ja yleensäkin tilojen käyttö ulkopuolisiin tarkoituksiin hinnoiteltaisiin liiketaloudellisin perustein.

Pykälän 1 momentin 11 ja 13 kohdan mukaan tavanomaisen opastuksen, neuvonnan ja tiedotuksen ylittävät opastuspalvelut ja tuotteet sekä erilaiset julkaisut, lehdet, tallenteet ja vastaavat hinnoiteltaisiin liiketaloudellisten periaatteiden mukaan. Retkeilyn edistämiseen liittyvä tavanomainen opastus, neuvonta ja tiedotus ovat kuitenkin Metsähallituksen luontopalvelut -tulosalueen tavanomaiseen toimintaan kuuluvaa, eikä se ole maksullista toimintaa, jolloin myöskään maksuasetusta ei siihen sovelleta.

Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin luettavat asiantuntija- ja suunnittelupalvelut käsittävät sekä ydintoimintaan että sitä tukeviin tehtäviin liittyvää osaamisen myyntiä. Maa- ja metsätalousministeriön toimialalla tällaiset palvelut liittyvät lähinnä erätalouteen. Maksullisena toimeksiantona toimitettavat asiantuntija- ja suunnittelupalvelut hinnoitellaan keskimääräisen työn tunti- tai päivähinnan mukaisesti lisättyinä toimeksiannosta aiheutuneiden erilliskulujen osuudella. Tätä koskeva säännös sisältyisi pykälän 1 momentin 12 kohtaan.

Metsähallitus voi välittää jakelukanaviensa kautta myös muiden toimijoiden lupatuotteita. Tällaisia ovat muun muassa kalastuksen yhteisluvut, joissa Metsähallitus on mukana yhtenä osakkaana ja kalastusoikeuden haltijana. Ehdotetun pykälän 1 momentin 16 kohdan mukaan muiden kuin Metsähallituksen myöntämien lupien välityspalkkiot määritettäisiin liiketaloudellisiin periaattein.

Kalastuslain 8 §:n 3 momentin mukaan, jos kaupallisen kalastuksen tarve sitä edellyttää, voi Metsähallitus vuokrata kaupalliselle kalastajalle Suomen talousvyöhykkeellä tai yleisellä vesialueella meressä olevan lohen tai taimenen pyyntipaikan. Pykälän 1 momentin 17 kohdan mukaan tällainen vuokraaminen hinnoiteltaisiin liiketaloudellisiin perusteisiin. Hinnoittelussa huomioitaisiin vuokraoikeuden laajuus eli pyyntipaikkojen määrä.

Pykälän 1 momentin 18 kohta koskee kalastuslain 9 §:ssä tarkoitettujen valtion yksityisten kalastusten vuokraamista. Mainittu kalastuslain säännös koskee niin sanottua lohiregaleoikeutta. Kalastuslain 9 §:n mukaan valtion yksityisten kalastusten käytössä on ensi sijassa otettava huomioon lain 88 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ryhmään I kuuluvien kaupallisten kalastajien edut. Vuokraaminen hinnoiteltaisiin maksuperustelain systematiikan mukaisesti liiketaloudellisiin perusteisiin. Hinnoittelussa huomioitaisiin vuokraoikeuden laajuus eli pyyntipaikkojen määrä.

Pykälän 1 momentin 19 kohdan mukaan ulkopuolisen tahon tilauksesta toteutettavien tietoaineistojen luovutuksesta perittäisiin liiketaloudellisesti hinnoiteltu maksu. Luovuttamisella tarkoitettaisiin pyynnöstä tai tilauksesta tapahtuvaa tietoaineistojen irrottamista ja luovuttamista. Pääsääntöisesti Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hallinnoimat tietoaineistot ovat paikkatietoaineistoja.–Tällaisista luovutuksista peritään yleensä irrottamismaksu, jonka suuruus vastaa vähintään tarvittavasta aineiston irrottamistyöstä ja luovutus päätöksestä aiheutuneita kustannuksia. Metsähallituksella ei toistaiseksi ole omia avoimia tiedon lataus- tai rajapintapalveluja.

Edellä 1 momentin 19 kohdassa tarkoitettun maksun periminen ei ole kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukaista. Tietoaineistojen luovutuksesta ei perittäisi maksua, jos tietoaineistojen luovutus liittyy viranomais- tai sen luonteiseen kansalliseen tai kansainväliseen yhteistyöhön tai velvoitteisiin, ei-kaupalliseen tutkimukseen tai opetustarkoituksiin taikka Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimeksiantoihin tai sen yhteistyöhankkeisiin.

Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 20 kohta maksulle, joka säädettäisiin perittäväksi sellaiselta elinkeinonharjoittajalta, joka harjoittaa ohjattua kalastusmatkailuun liittyvää palvelutuotantoa valtion vesialueilla. Tällä mahdollistettaisiin sopimustoiminnan kehittäminen Metsähallituksen ja yrittäjien välillä sekä saataisiin yrittäjille oma asiointikanava Metsähallituksen eräluvut.fi-järjestelmään. Lupatuote mahdollistaisi lisäksi valtion alueilla tehtävän kalastusmatkailuun liittyvän toiminnan seurannan, ohjaamisen ja säätelyn, joilla tuetaan maa- ja metsätalousministeriön kansallisen kalastusmatkailun kehittämisohjelman tavoitteiden toimeenpanoa.

Muut maksulliset suoritteet

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) (jäljempänä julkisuuslaki) 34 § sisältää aikaisempaa tarkemmat säännökset maksun määräytymisessä noudatettavista periaatteista perittäessä maksuja kopion antamisesta julkisuuslakiin perustuvan yleisen tiedonsaantioikeuden nojalla. Lähtökohtana

maksun määräämisessä on kustannusvastaavuuden periaate. Maksua ei kuitenkaan peritä esimerkiksi silloin, kun asiakirjasta annetaan tietoja suullisesti, asiakirja annetaan viranomaisen luona luettavaksi ja jäljennettäväksi tai kun sähköisesti tallennettu asiakirja lähetetään tiedon pyytäjälle sähköpostitse. Maksua ei peritä myöskään silloin, kun pyydetyn asiakirjan antaminen kuuluu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedotusvelvollisuuden piiriin. Asiakirjan antamisesta viranomaisen luona luettavaksi voidaan periä maksu asiakirjan esille hakemisesta, jos asiakirja ei ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen käytössä olevan asiakirjaluokittelun eikä asiakirjan tunnisteiden avulla taikka sähköisesti ylläpidetystä rekisteristä sen hakutoimintojen avulla.

Julkisuuslain 34 §:ssä tarkoitettujen suoritteiden maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelain periaatteiden mukaisesti ministeriön maksuasetuksella. Asetuksen 6 § sisältää valtiovarainministeriön 26.9.2005 antaman ohjeen (VM 17/01/2005) mukainen säännöksen, jonka mukaan julkisuuslain 34 §:ssä tarkoitetuista suoritteista (tiedon esille hakeminen sekä kopioiden ja tulosteiden antaminen) päättäisi Metsähallitus.

Asetuksen 8 §:n 1 momentti sisältää säännökset metsästystä tai kalastusta koskevan luvan muuttamisesta perittävästä maksusta sekä laskutuslisästä. Maksettuna olevaan metsästystä tai kalastusta koskevaan lupaan voitaisiin tehdä muutoksia vain erityisistä syistä, jotka määritellään Metsähallituksen lupia koskevissa hankinta- ja peruutusehdoissa. Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi laskutuslisä, joka koskee laskujen lähettämistä postitse. Laskutuslisän suuruus määritellään lupia koskevissa hankintaehdoissa.

Asetuksen 8 §:n 2 momentti sisältää säännökset varaustuvan, vuokratuvan ja muun varattavan tai vuokrattavan taukopaikan varauksen tai vuokrauksen muuttamisen tai peruuttamisen kuluista. Peruuttamista tai muutosta koskevan maksun suuruus määräytyisi kulloinkin voimassa olevaan Metsähallituksen Luontopalvelujen varausehtoihin.

Maksujen perintä ja ulosotto

Metsähallituksesta annetun lain 24 §:n 1 momentin mukaan Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin liittyvien suoritteiden maksujen määräämisestä, viivästyskorosta, maksujen perinnästä ja toimivallasta maksuista päätettäessä säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden perintä ja korkoseuraamus ovat valtion maksuperustelain 11 §:n 2 momentin mukaan yksityisoikeudellisia toimia ja niistä voidaan periä viivästyskorkoa.

Metsähallituksen julkisoikeudellisten suoritteiden maksut eli asetuksen 2, 3 ja 6 §:ssä tarkoitettut maksut ovat sellaisia julkisia maksuja, joita verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettu laki (706/2007) koskee, joten ne voidaan ulosottaa ilman ulosottoperustetta.

Asetusehdotuksen taloudelliset vaikutukset

Taulukossa 1 esitetään maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvien Metsähallituksen maksullisten suoritteiden tulot vuodelta 2024 sekä alustavat arviot vuosille 2025–2027. Tulot on eritelty julkisoikeudellisesti ja liiketaloudellisesti hinnoiteltuihin suoritteisiin sekä metsästyksen ja kalastuksen osalta. Lupatuloihin vaikuttaa merkittävästi riistakantojen, erityisesti metsäkanalintukantojen kehitys. Vahvat kanalintukannat viime vuosina ovat mahdollistaneet laajat lupakiintiöt ja pidemmät metsästysajat. Riistakantojen luontainen vaihtelu haastaa hinnoittelua ja asetuksen valmistelussa on huomioitu myös mahdolliset kantojen heikentymiset. Mikäli metsäkanalintukannat taantuvat vuonna 2026, maksuasetuksessa esitetyillä hinnoilla voidaan säilyttää vuoden 2024 tulotaso, mikä on välttämätöntä yleisen kustannustason nousun vuoksi. Tuloarvioissa vuosille 2025–2027 on otettu huomioon asetusehdotuksen vaikutukset julkisoikeudellisten suoritteiden tuloihin sekä mahdollinen kanalintukantojen pieneneminen vuosina 2025–2026. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden tulojen ennakoitaan pysyvän pääosin vakaana tulevilla maksuasetuskaudella, poikkeuksena Pohjois-Suomen siemenhuollon varmuusvaraston siemenmyynnistä kertyvät tulot, joiden odotetaan pienenevän aiempiin vuosiin nähden sertifioidun metsäpuiden siementen tarjonnan lisääntyessä. Kalastuslupien myyntivolyymi on palautunut pandemiaa edeltävälle tasolle, eikä vuokra-alueiden markkinatilanne mahdollista merkittäviä hinnankorotuksia. Kalastuslupa-alueuudistus mahdollistaa hinnankorotukset tietyillä liiketaloudellisesti hinnoitelluilla vapalupa-alueilla vuodesta 2026 eteenpäin

Taulukko1

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvät suoritteet 1000e	Toteuma 2024	Ennuste 2025	Alustava arvio 2026	Alustava arvio 2027
Julkisoikeudelliset suoritteet	4 454	3 950	4 640	4 765
metsästysluvut	4 147	3 650	4 270	4 395
kalastusluvut	306	300	330	330
Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	2 843	2 618	2 755	2 785
metsästysalueiden vuokraus	573	574	580	580
kalastusalueiden vuokraus	139	142	145	150
kalastusluvut	1344	1340	1475	1 500
siemenmyynti	640	470	460	460
muut suoritteet	146	92	95	95
Yhteensä	7 297	6 568	7 355	7 510

Kustannusvastaavuuslaskelmat

Tuotto- ja kustannustiedot perustuvat liikekirjanpitoon sekä ennustejärjestelmään, jossa maksullisen toiminnan tuottoja ja kustannuksia seurataan erillään muusta rahoituksesta.

Kustannusvastaavuuslaskelmat laaditaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kustannusten kohdentamisessa hyödynnetään työajanseurantaa ja siihen perustuvaa arviointia sekä liikevaihdon jakautumista suoriteryhmittäin. Kustannuslaskennassa palkkausmenot ja tukitoimintojen kustannukset kohdennetaan tehtäville ajankäyttöarvioiden mukaisessa suhteessa eri suoriteryhmissä. Välittömät kustannukset on arvioitu suoriteryhmäkohtaisesti. Muut välilliset kustannukset sekä pääomakustannukset, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan suoritteille, mutta jotka sisältyvät maksullisen toiminnan kulurakenteeseen, on kohdennettu liikevaihdon suhteessa. Julkisten hallintotehtävien luonteen vuoksi pääoman korkokustannuksia ei ole sisällytetty laskelmiin.

Alla olevissa taulukoissa esitetään suoritteisiin liittyvät tuotot ja kustannukset. Suoritteet on ryhmitelty julkisoikeudellisesti ja liiketaloudellisesti hinnoiteltuihin suoritteisiin. Lisäksi tuotot ja kustannukset on esitetty eriteltyinä metsästyksen, kalastuksen ja Pohjois-Suomen siemenhuollon osalta.

Taulukossa 2 on esitetty vuoden 2024 toteutuneet tuotot ja kustannukset kustannusvastaavuuslaskelmana. Laskelmat on eritelty julkisoikeudellisesti ja liiketaloudellisesti hinnoiteltuihin suoritteisiin metsästyksen ja kalastuksen osalta, ja kustannuksista merkittävin osa syntyi henkilöstö- ja henkilöstösidonnaisten tukitoimintojen kustannuksista. Toiseksi merkittävin menoerä oli palvelujen ostot. Palvelujen ostoista pääosa kohdistui digitaalisten ratkaisujen ylläpitoon ja kehitykseen sekä niin sanottujen istuta- ja ongi-kohteiden (kalastusalueet, joihin kaloja istutetaan vapakalastusta varten) kalaistutuksiin. Uuden eräluvat.fi-myyntijärjestelmän käyttöönotto siirtyi loppuvuoteen, joten järjestelmäinvestoinnin poistot eivät vaikuttaneet kokonaiskustannuksiin merkittävästi kyseisenä vuonna. Metsästyksen ja kalastuksen liiketaloudellisesti hinnoiteltuihin palveluihin liittyvä kustannusvastaavuus jäi alhaiseksi, mikä johtui erityisesti henkilöresurssien suuremmasta kohdentumisesta suoritteiden tuottamiseen. Metsästyksialueiden vuokrasopimusten käsittelyprosessia kehitettiin ja kalastusmatkailun kehittämisohjelmaan panostettiin järjestelmällisesti.

Taulukko 2

Kustannusvastaavuus 2024 toteuma	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Yhteensä
Maa- ja metsätalousministeriön toimiala 1000e	Metsästys	Kalastus	Metsästys	Kalastus	Pohjois-Suomen siemenhuolto	Toteuma 2024
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan myyntituotot	4 147	306	92	1 344	640	6 531
Maksullisen toiminnan muut tuotot			627	140		767
Tuotot yhteensä	4 147	306	719	1 483	640	7 296
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34				7	41
Henkilöstökustannukset	1 462	278	638	676	12	3 065
Vuokrat	17	1	9	8	3	38
Palvelujen ostot	413	60	110	597	126	1 307
Muut erilliskustannukset	238	36	118	313	35	741
Erilliskustannukset yhteensä	2 165	375	876	1 593	183	5 192
Tukitoimintojen kustannukset	595	119	277	268	3	1 262
Poistot	83	7	16	32	9	146
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	678	125	292	300	12	1 408
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 842	500	1 168	1 894	195	6 600
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kulut)	1 305	-194	-449	-410	-445	696
Kustannusvastaavuus (%)	146%	61%	62%	78%	328%	111%

Taulukossa 3 esitetään vuoden 2025 tuottojen ja kustannusten ennuste. Kustannusvastaavuuslaskelmat on jaoteltu julkisoikeudellisesti ja liiketaloudellisesti hinnoiteltuihin suoritteisiin metsästyksen ja kalastuksen osalta. Kokonaistuottoihin vaikuttavat erityisesti julkisoikeudellisesti hinnoitellut metsäkanalintujen lupatuotot. Arvioiden perusteella kanalintukantojen määrä on laskussa aiempiin vuosiin verrattuna, mikä johtuu luonnollisesta populaatiovaihtelusta. Kalastuksen tuottojen odotetaan pysyvän edellisvuoden tasolla. Kustannusrakenteeseen merkittävin muutos liittyy uuden eräluvat.fi-järjestelmän poistoihin, jotka huomioidaan täysimääräisesti tästä vuodesta alkaen. Ennusteen perusteella kokonaiskustannukset tulevat ylittämään tuotot vuonna 2025 edellä mainituista syistä.

Taulukko 3

Kustannusvastaavuus 2025 ennuste	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Yhteensä
Maa- ja metsätalousministeriön toimiala 1000e	Metsästys	Kalastus	Metsästys	Kalastus	Pohjois-Suomen siemenhuolto	Ennuste 2025
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan myyntituotot	3 650	300	92	1 340	470	5 852
Maksullisen toiminnan muut tuotot			574	142		716
Tuotot yhteensä	3 650	300	666	1 482	470	6 568
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	44			2		46
Henkilöstökustannukset	1 614	223	418	644	7	2 906
Vuokrat	31	1	9	8		49
Palvelujen ostot	505	44	93	649	165	1 456
Muut erilliskustannukset	410	42	78	202	18	750
Erilliskustannukset yhteensä	2 605	310	597	1 506	189	5 207
Tukitoimintojen kustannukset	663	91	173	254	2	1 182
Poistot	456	37	83	185	0	761
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 118	128	256	439	2	1 944
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 723	438	853	1 945	191	7 151
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kulut)	-73	-138	-187	-463	279	-583
Kustannusvastaavuus (%)	98%	69%	78%	76%	246%	92%

Taulukoissa 4 ja 5 on esitetty alustavat arviot vuosien 2026 ja 2027 tuotoista ja kustannuksista, kun esitetyn maksuasetuksen muutokset on huomioitu. Laskelmissa on myös oletettu, että kanalintukantojen elpyminen alkaa mahdollisesti vuoden 2026 jälkeen ja myyntivolyymi lupatulojen osalta kasvaa. Henkilöstökustannuksissa on huomioitu uuden TES-ratkaisun vaikutukset palkkakustannuksiin (kokonaisratkaisu 2025-2027 7,8%). Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden tuloilla joudutaan kattamaan tällä hetkellä myös maksuttomia lakisääteiseen neuvontaan liittyviä tehtäviä erityisesti kalastuksen osalta. Lakisääteisten tehtävien hoitoon on toistuvasti esitetty lisärahoitusta JTS:ssä. Samaan aikaan kalastuslupien myyntivolyymi on laskenut koronaa edeltävälle tasolle ja vuokra-alueiden markkinatilanne ei mahdollista kovin merkittäviä hinnankorotuksia, mikä yhdessä kohonneen kustannustason kanssa aiheuttaa haasteita. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen metsästyksen ja kalastuksen kustannusvastaavuutta pyritään parantamaan osana 2025 käynnistettyä Eräpalvelujen toiminnan kehittämishjelmaa.

Taulukko 4

Kustannusvastaavuus 2026 arvio	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Yhteensä
Maa- ja metsätalousministeriön toimiala 1000e	Metsästys	Kalastus	Metsästys	Kalastus	Pohjois-Suomen siemenhuolto	Arvio 2026
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan myyntituotot	4 270	330	95	1 475	460	6 630
Maksullisen toiminnan muut tuotot			580	145		725
Tuotot yhteensä	4 270	330	675	1 620	460	7 355
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	30					30
Henkilöstökustannukset	1 580	220	410	640	10	2 860
Vuokrat	30		10	10		50
Palvelujen ostot	640	50	100	600	180	1 570
Muut erilliskustannukset	380	40	70	180	20	690
Erilliskustannukset yhteensä	2 660	310	590	1 430	210	5 200
Tukitoimintojen kustannukset	690	90	180	260		1 220
Poistot	500	40	80	190		810
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 190	130	260	450		2 030
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 850	440	850	1 880	210	7 230
KUSTANNUVASTAAVUUS (tuotot-kulut)	420	-110	-175	-260	250	125
Kustannusvastaavuus (%)	111%	75%	79%	86%	219%	102%

Taulukko 5

Kustannusvastaavuus 2027 arvio	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Julkisoikeudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	Yhteensä
Maa- ja metsätalousministeriön toimiala 1000e	Metsästys	Kalastus	Metsästys	Kalastus	Pohjois-Suomen siemenhuolto	Arvio 2027
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan myyntituotot	4 395	330	95	1 500	460	6 780
Maksullisen toiminnan muut tuotot			580	150		730
Tuotot yhteensä	4 395	330	675	1 650	460	7 510
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	30					30
Henkilöstökustannukset	1 630	230	420	670	10	2 960
Vuokrat	20		10	10		40
Palvelujen ostot	590	50	90	520	190	1 440
Muut erilliskustannukset	390	40	70	170	20	690
Erilliskustannukset yhteensä	2 660	320	590	1 370	220	5 160
Tukitoimintojen kustannukset	680	90	180	270		1 220
Poistot	510	40	80	190		820
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 190	130	260	460		2 040
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 850	450	850	1 830	220	7 200
KUSTANNUVASTAAVUUS (tuotot-kulut)	545	-120	-175	-180	240	310
Kustannusvastaavuus (%)	114%	73%	79%	90%	209%	104%

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tarjottavien eräpalveluiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus on suuri, ja sen voidaan katsoa olevan osa Metsähallituksen yhteiskunnallisia velvoitteita. Kansalaisille suunnatuilla eräpalveluilla on myös huomattavia myönteisiä vaikutuksia alueiden talouksiin. Vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen/Luonnonvarakeskuksen yhteistyössä kehittämällä menetelmällä. Selvityksen mukaan valtion mailla liikkuneiden lupametsästäjien ja -kalastajien rahankäyttö synnytti vuonna 2024 yhteensä noin 44,4 miljoonan euron aluetaloudellisen vaikutuksen. Arvio aluetaloudellisista vaikutuksista perustuu Metsähallituksen myymien erälupien määrään sekä tutkittuun tietoon metsästys- ja kalastusmatkojen keskimääräisestä rahan käytöstä. Lupametsästyksen ja -kalastuksen lisäksi valtion alueiden metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia hyödynnetään aktiivisesti erilaisin yleis- ja erityisperusteisin oikeuksin (esim. onkiminen, pilkkiminen, metsästyslain 8 § mukainen oikeus). Metsähallituksen arvion mukaan kansalaiset viettävät valtion alueilla noin 1,9 miljoonaa päivää vuodessa metsästäen tai kalastaen ja tästä n. 1,4 miljoonaa tapahtuu yleis- tai erityisoikeuksilla.

Asetuksen valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Asetuksesta on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Metsähallitukselta, Suomen riistakeskukselta, Kalatalouden Keskusliitolta, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Suomen Metsästäjäliitto ry:ltä ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestöltä (SVK).

Lausuntopalaute

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Metsähallitus, Suomen riistakeskus, Kalatalouden Keskusliitto, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry ja Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto.

Valtiovarainministeriö puoltaa asetuksen antamista ehdotetussa muodossaan. Ympäristöministeriöllä ei ole asiassa lausuttavaa.

Metsähallitus esittää, että asetusluonnoksen 2 §:n kohdasta 4 poistetaan sanat ”yhteisluvan jäsenenä”. Suden metsästys mahdollisesti muuttuu EU:n luontodirektiivin liitemuutokseen perustuvan suden suojelustatuksen muutoksen myötä vuonna 2026 joko pyyntiluvanvaraiseksi tai asetuksella annettavien alueellisten kiintiöiden rajoissa tapahtuvaksi metsästyksiksi. Esitetyllä tarkistuksella varauduttaisiin mahdolliseen muutokseen ja selkeytettäisiin maksuasetuksen soveltamista suden metsästyslupien myynnin osalta valtion alueille riippumatta siitä, miten suden kannanhoidollinen metsästystä tullaan säätelemään ja käytännössä järjestämään.

Suomen riistakeskus toteaa, että suden metsästys saattaa tapahtua jatkossa myös kiintiöpyyntinä ja, jos näin tapahtuu, asetusluonnoksen 2 §:n 4 kohtaa saattaisi olla tarkoituksenmukaista tarkistaa asetusluonnoksen 2 §:n 3 kohtaa vastaavasti, jolloin suden metsästyksessä olisi käytössä metsäkauden lisäksi vuorokausi- ja viikkolupa. Lisäksi Suomen riistakeskus esittää harkittavaksi, että sen myöntämällä suden metsästystä koskevalla poikkeusluvalla tapahtuvaa koirasuden metsästämistä koskeva Metsähallituksen lupa olisi maksuton suorite.

Kalatalouden Keskusliitto toteaa lausunnossaan pitävänsä kannatettavana suunniteltua uutta vapakalastusta koskevaa kaupallisen kalastuksen lupatyyppiä. Lisäksi Kalatalouden Keskusliitto toteaa, että markkinahintoihin verrattuna alhaiseksi määritellyllä Metsähallituksen lupien hintatasolla on vaikutuksensa seuraavalle kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien päivityskierrokselle, kun luultavasti joudutaan määrittämään tarkemmin kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuville vesille kalastuslupien käyvät hinnat.

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausunnossaan, että kaupallisen kalastuksen pyydyshintoihin esitetyt korotukset sekä uusi lupamaksu itse lupapäätöksestä tai sen muuttamisesta eivät edistä kaupallista kalastusta ja siten lisää kotimaisen kalan tarjontaa ja kulutusta Kotimaisen kalan edistämishjelman mukaisesti. SAKL toteaa, että Metsähallituksen maksut eivät ole maltillisia verrattuna muiden vesialueiden omistajien lupamaksuihin, koska valtaosin ammattikalastajat kalastavat omistajayksiköillä osakaskunnissa ja kaupunkien ym. lupahinnat ovat huomattavasti edullisempia kuin nyt esitetyt lupamaksut. SAKL huomauttaa, että Itä- ja Pohjois-Suomessa valtion vesialueet ovat lähes ainoa mahdollisuus ammattikalastukseen. SAKL toteaa, että kaupallista kalastusta koskevat lupamaksut tulisi pitää kohtuullisina eli niitä ei tulisi korottaa ja jos erillistä lupamaksua tulee periä, sen tulee olla kohtuullinen. SAKL toteaa myös, että ehdotettu uusi kaupalliseen kalastukseen haettua lupaa tai vuokrasopimusta koskeva päätösmaksu tulisi olla myös samansuuruinen riippumatta siitä millä tavalla lupahakemuksen tekee.

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto toteaa, että asetuksessa tulisi korostaa sitä, että vapaa-ajankalastajan verkkojen yhteenlaskettu pituus ei saa ylittää 240 metriä 67 leveyspiirin eteläpuolella, jotta varmistetaan se, ettei Metsähallitus myy vapaa-ajankalastajille verkkolupia enempää kuin mihin heillä kalastuslain mukaan on oikeus.

Lausuntopalautteen osalta voidaan todeta seuraavaa. Koirasuden metsästyksen vaadittavan luvan muuttamista maksuttomaksi suoritteeksi koskevan ehdotuksen osalta on todettava, että koirasutta ei voi erottaa sudesta ilman DNA-testiä, minkä vuoksi koirasutta metsästetään susiluvalla. Ehdotus merkitsisi susilupien muuttamista maksuttomiksi suoritteiksi, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

Metsähallituksen kalastusta koskevien julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus on vuonna 2024 ollut 61 % ja asetusluonnoksen valmisteluhetkellä kustannusvastaavuuden ennustetaan olevan vuonna 2025 69 %, joten kyseisten suoritteiden maksuja tulee maksuperustelain perusteella nostaa. Metsähallitus ottaa vuoden 2025 aikana käyttöön sähköisen kaupallisen kalastuksen lupahakujärjestelmän, jonka kautta haetuille kaupallisen kalastuksen luvulle ja vuokrasopimuksille päätösmaksu olisi 66 €. Lausunolla olleen asetusluonnoksen mukaan suurempi 130 €:n maksu perittäisiin sellaisia kaupallisen kalastuksen lupia ja vuokrasopimuksia koskevan päätöksen osalta, jotka on haettu muulla tavoin kuin sähköisen lupahakujärjestelmän kautta. Perustelu erisuuruuksille päätösmaksuille on se, että muulla tavalla kuin sähköisesti vireille laitettujen hakemusten käsittely vaatii sähköisesti vireille laitettuja hakemuksia enemmän aikaa ja aiheuttaa siten suuremmat kulut. Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto on ehdottanut, että vapaa-ajankalastajalle voitaisiin myöntää verkkolupia enintään kalastuslain 49 §:ssä tarkoitettua 240 verkkometriä vastaava määrä. Ehdotuksen osalta on todettava, että vapaa-ajankalastaja voi olla jäsenenä useammassa vene- tai pyyntikunnassa, minkä vuoksi ehdotettu rajoitus ei ole tarkoituksenmukainen.

Lausuntokierroksen jälkeen asetusehdotukseen tehdyt tarkistukset

Lausuntopalautteen perusteella asetusehdotusta on tarkistettu siten, että asetusluonnoksen 2 §:n 4 kohdasta on poistettu sanat ”yhteisluvan jäsenenä”. Muutoksella varaudutaan suden suojelustatuksen lieventämisen seurauksena toteutettaviin suden metsästystä koskeviin muutoksiin.

Lausuntopalautteen perusteella asetusehdotuksen 2 §:n 14 kohdassa tarkoitettun kaupalliseen kalastukseen myönnettävän enintään viisi metriä korkean verkon lupamaksun korotusta alennetaan 8 €:sta 6 €:on ja yli viisi metriä korkean verkon lupamaksun korotusta alennetaan 12 €:sta 8 €:on. Voimassa olevassa asetuksessa on kaupalliseen kalastukseen vain yksi verkkolupamaksu verkon korkeudesta riippumatta ja lupamaksu on 5 €. Lausunolla ollut asetusluonnos olisi nostanut yli viisi metriä korkean verkon lupamaksua 140 %. Näin merkittävä kertakorotus olisi vastoin valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksytyin Kotimaisen kalan edistämishjelman linjauksia, minkä lisäksi tulee ottaa huomioon se, että kertakäyttömuovidirektiivin eli SUP-direktiivin kansallinen toimeenpano on merkinnyt muovisten kalaverkkojen hintoihin hyvin suurta korotusta. Kahden viime vuoden aikana verkkojen hinnat ovat

nousseet arvion mukaan 30-50% riippuen verkon ominaisuuksista ja eräiden pyydysten osalta hinnat ovat jopa kaksinkertaistuneet kahdessa vuodessa. Tämän lisäksi kaupallisen kalastajan maksettavaksi tulee SUP-direktiiviin perustuva kierrätysmaksu, mikä nostaa muovisen verkkopyydyksen hintaa 10 %.

Lausuntopalautteen perusteella asetusehdotuksen 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettua muulla tavoin kuin sähköisen lupajärjestelmän kautta haettuja kaupallisen kalastuksen lupia ja vuokrasopimuksia koskevan päätöksen maksua alennetaan lausunnolla olleen asetusluonnoksen mukaisesta 130 €:sta 80 €:on. Kyseessä on uusi suorite, jota koskevan maksun lisäksi kaupallinen kalastaja on velvollinen maksamaan haettua lupaa koskevan pyydysmaksun tai haettua vuokrasopimusta koskevan vuokran. Kun kyse on uudesta suoritteesta, suoritteen tuottamisen aiheuttamista kustannuksista ei ole olemassa tietoja. Tilanteessa, jossa kaupallinen kalastaja hakisi muutoin kuin sähköisen lupajärjestelmän kautta esimerkiksi lupaa 20 verkolle, lupamaksut olisivat verkon korkeudesta riippuen joko 200 € tai 240 €, kun ne voimassa olevan asetuksen mukaan ovat 100 €.

Verkkolupamaksujen korotuksen pienentäminen laskee julkisoikeudellisesti hinnoiteltujen kalastuslupasuoritteiden tuottoja vuosina 2026 ja 2027 arviolta 40 000 € eli 370 000 €:sta 330 000 €:on. Asetuksen mukaisten tuottojen määrän arvioidaan alentuvan vuonna 2026 7 395 000 €:sta 7 355 000 €:on ja vuonna 2027 7 550 000 €:sta 7 510 000 €:on. Vuonna 2026 julkisoikeudellisesti hinnoiteltujen kalastuslupasuoritteiden kustannusvastaavuus alenisi arvion mukaan 84 %:sta 75 %:in. Muutoksella ei olisi mainittavaa vaikutusta kaikkien asetuksessa tarkoitettujen suoritteiden yhteiseen kustannusvastaavuusprosenttiin, joka olisi edelleen 102 %. Vuonna 2027 julkisoikeudellisesti hinnoiteltujen kalastuslupasuoritteiden kustannusvastaavuus alenisi arvion mukaan 82 %:sta 73 %:in ja kaikkien asetuksessa tarkoitettujen suoritteiden yhteinen kustannusvastaavuusprosentti alenisi 105 %:sta 104 %:in.

Asetuksen voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2026. Asetus olisi voimassa vuoden 2027 loppuun.